

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tractatus Aliqui De Examine Conscientiæ Generali Quotidiano Secundum Doctrinam S. P. N. Ignatii In Libello Exercitiorum

Palma, Luis de la

Coloniae, 1701

cap. 7. Quod examen quotidianum etiam fieri debeat, de peccatis
venialibus, & imperfectionibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51909](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51909)

CAPUT VII.

*Quod Examen quotidianum etiam fieri
debeat de peccatis venialibus, &
imperfectiōibus.*

PECCATA venialia, ipsaque operum
nostrorum imperfectiōes Examini
quotidiano subjiciendas esse, quantum
lux à Deo inspirata, fervorque spiri-
tus nostri fert, indubitata virorum
Sanctorum, & Asceticorum doctrina
est. „ Neque peccata quæ nobis vi-
„ dentur parva, inquit Chrysoſtomus,
„ (a) contemptim prætereamus, sed
„ quotidie à nobis rationes repeta-
„ mus, & verborum, & spectatio-
„ num: & pœnas de nobis ipsis su-
„ mamus, ut nos à futuro supplicio
„ liberemus. “ Egregius sanè stimulus
executiendi culpas quotidianas, *ut nos
à futuro supplicio liberemus.* Quasi di-
cat: judicemus nosipſos, ut non ju-

I 6

dice-

(a) *Homil. 60. in Genes.*

dicemur. Si Deus ipse descensurus est, ut nobiscum iudicio contendat, culpasque veniales scrutetur: numquid æquum est de culpis istis jus prius dicere adversus nos, ut iudicium divinum declinemus? Si iudicium hoc negligimus, quid nobis restat præter poenam à Deo infligendam? Quis modus poenam hanc evadendi, præter dolorem, & satisfactionem? Hæc ergo Examinis huius officia sunt: Inquirere in culpas istas, dolere, proponere emendationem cum satisfactione. Statigitur, quotidie excutiendas esse culpas leves & veniales. Sint hæc culpæ frequentes, sint exiguæ, attentione fervoreque majori hic opus sit, quam in Examine graviorum: iudicium tamen nostrum subire debent, si desideramus à iudicio divino liberari. „ Quia sine peccato, „ inquit Gregorius (a) electi etiam „ viri esse non possunt: quid restat, „ nisi ut à peccatis, quibus eos humana fragilitas maculare non desinit, „ eva-

(a) Lib. 2, in Lib. I Regum: in illud, repleti prius.

„ evacuari quotidie conentur? Nam
 „ qui quotidie non exhaurit, quod
 „ delinquit, etsi minima sunt peccata,
 „ quæ congerit, paulatim tamen ani-
 „ ma repletur, atque ei meritò aufe-
 „ runt fructum internæ saturitatis. „

*Quis potest dicere, Mundum est cor meum,
 purus sum à peccato?* (a) inquit Salo-
 mon. Nemo id ex verò dicere potest.

A peccato enim protoplasti hominis ge-
 nua nostra usque adeo infirmata sunt,
 ut nemo non claudicet in partem dex-
 tram vel sinistram: nemo non teneatur
 sibi ipsi attendere, ne arctentur gressus
 ejus, & currens habeat offendiculum.

(b) *Propter quod*, inquit Paulus, (c)
*remissas manus, & soluta genua erigite,
 & gressus rectos facite pedibus vestris:*
ut non claudicans quis erret, magis au-
tem sanetur. Sanitatem in hoc genere
 unde quaque perfectam, ut nusquam
 deflectatur à viâ rectâ, Deus Virgini
 Matri suæ largitus est, & fortasse præ-
 terea nemini. Peccata graviora per Dei

I 7

gra-

(a) *Prover. 20. 9.* (b) *Prover. 4. 12.*(c) *Hebræ. 12. 12.*

gratiam plurimi vincunt, qui tamen
 levioribus non rarò succumbunt. Ten-
 tationes majores superant, & à minori-
 bus superantur „ Magna est, inquit
 „ Gregorius, (a) omnipotentis Dei
 „ dispensatio, & plerumque contingit,
 „ quibus majora bona præstat, quæ-
 „ dam minora non tribuat: ut sem-
 „ per eorum animus habeat unde seip-
 „ se reprehendat. Quatenus, dum
 „ appetunt perfecti esse, nec possunt,
 „ & laborant in hoc quod non acce-
 „ perunt, nec tamen elaborando præ-
 „ valent, in his quæ accepta habent,
 „ se minimè extollant: sed discant,
 „ quia ex semet-ipsis majora bona non
 „ habent, qui in semetipsis vincere par-
 „ va vitia atque extrema non possunt.
 An igitur difficultas firmandi gressus
 omnes in viâ rectâ, sive potius quæ-
 dam secundum legem ordinariam im-
 possibilitas, remittet manus, & deji-
 ciet animos, ut sanitati integræ non
 studeamus? Absit. Neque enim hoc
 permittit Apostolus: *Remissas manus,*
 inquit,

(a) *Dial. l. 3. c. 14.*

inquit, & soluta genua erigite. Robur applicetur singulare, ubi difficultas major occurrit: & ubi morbus est pertinacior, adhibeatur medicina frequentior. Quod ad illos potissimum dicitur, qui ratione professionis vocati sunt ad sanitatem, & sanctitatem non qualemcumque, sed quantum fieri potest plenam. Neque enim ad virtutem aliquam, sed ad grandem, perfectamque his contendendum est. Grandem autem virtutem voco, quæ renititur culpis etiam minimis: perfectam illam, cui nihil deest. Etsi enim secundum legem ordinariam peccata omnia venialia evitari non possint: at possunt plurima, & unumquodque in particulari vinci potest. Tanta igitur culpas illas examinandi necessitas est, quanta corrigendi: tanta vero corrigendi, quanta adnitendi ad perfectionem, non qualemcumque, sed illam, ad quam Christus adhortatus est, quando dixit: (a) *Estote vos perfecti, sicut & Pater vester celestis perfectus est.*

Porro

(a) *Matt. 5. 48.*

Porro studium hoc non illis solis
 quadrat, quos, cum in virtutem semi-
 tã adultiores sint, perfectos vocamus,
 verum etiam iis, qui hoc iter incipiunt,
 longèque magis. Utrisque, pro viri-
 bus in hoc stadio contendendum est.
 Illis quidem, ut magis magisque in in-
 cepto progrediantur; his verò, ne rur-
 sum eò recidant, unde emerferunt.
 Quemadmodum enim ab infirmitate
 gravi convalescentibus, excessus etiam
 minimus vitandus est, ne relabantur;
 utpote ad recidivam magis dispositis;
 ita etiam illi, qui recenter mundi sale-
 bras evaserunt, facilè aguntur retro,
 præ iis qui magis proveci ab hisordi-
 bus remotiores sunt. Nondum enim
 habent affectus mortificatos, sed vivos
 luctantur etiamnum cum consuetudi-
 nibus adhuc virentibus, majorique lu-
 cta progrediuntur quo desiderant.
 Quamquam enim fræno timoris Do-
 mini, quo primus conversionis zelus
 illos armavit, jam non ita prosiliant ad
 decerpendum ex arbore vetitã fructum,
 ut ante hac solebant: stimulantur ta-
 men,

men, ut eodem accedant, & si non gustu, saltem oculis tantillum inde delibent. Atque hinc fit, ut rursus frænum excutiant: atque ament denuo, quod oderunt. *Qui parvos non vitat defectus, paulatim labitur ad majores*, inquit à Kempis. (a) In parvis enim reculis franguntur affectus etiam pessimi maximique: & occurritur damnis gravissimis, si principiis attendatur. Incipientibus ergò incumbit singulariter levioribus culpis resistere, ne periclitentur de gravioribus.

Quæ de vitæ spiritualis tironibus hæctenus dicta sunt, compendio inculcantur ab ipso Spiritu sancto cum ait: (b) *Quasi à facie colubri fuge peccata: & si accesseris ad illa suscipient te. Dentes leonis dentes ejus: interficientes animas hominum.* Quis peccata majora effugiat, quæ colubris comparantur, nisi qui à minoribus cavet: etsi non colubrorum, sed culicum similia sint? A culpis majoribus tanto magis distat.

VO-

(a) lib. I. c. 25. n. II.

(b) Eccle. 21. 2.

voluntas, quanto remotior est à minoribus. Distantior enim est ab odio proximi, qui minimam adversus illum indignationem procul arcet à se. Alienior à verbis caritatem lædentibus, qui verbum refugit otiosum. A fornicatione longius abest, qui qualemcumque luxuriæ suggestionem toto animo averfatur. Fuga enim hæc non fit passibus corporis, sed abalienatione voluntatis. Neque satis timet colubrum interficientem animas hominum, qui minimum ejus morsum, vel afflatum non formidat. Etenim, adeo fatui quidam, & intrepidi passim sunt, ut metu haud majore propius ad serpentem accedunt, atque si passerculus esset, quo se recreent, & relaxent animum: cum revera appropinquent ad mortem. Propinquus enim odio est, qui indulget iræ: propinquus murmurationi, qui temerè loquitur, propinquus luxuriæ, qui illius imaginatione afficitur: propinquus operibus malis, qui intellectu haud invito illa versare solet. Et quemadmodum in valetudo non magna, si frequentior

quentior est, paulatim enervat vires, viresque naturales sensim atterendo, haud aliter mortem accelerat, atque infirmitas gravis: ita etiam venialia, robur animi perdunt, virtutumque habitus sic attenuant, ut suboriente occasione nova, & tentatione valentiore insurgente, voluntatem pronam abripiant in profundum. Atque hinc evenit, ut quantumvis venialia multiplicata non efficiant mortale: constituent tamen hominem præcipitio. Vicinum, ita ut, quandò minime retur, in foveam cadat. Propterea monet sacra pagina: *Quasi à facie colubri fuge peccata: quia, si accesseris, suscipient te.* Hoc est, adlabuntur, blandientur, efficiunt ut omnem mali metum deponas: donec incautus adeò appropinques, ut dentibus in te involent, & interficiant animam.

Ponderatione dignum est, peccata quandò feriò vitantur, apparere facie serpentina, quæ horrorem incutiat: quandò verò ad illa acceditur animo procliviori, non serpentem, sed rem amabilem proponi. Transformant se scilicet,

scilicet, figuramque induunt quæ procul arceat metum. Quosque ut verissimi colubri, post voluntatis consentum devorant. Hos ante consentum, cum ad se appropinquant, reculâ aliquâ delectabili, sed admodum futili amanter ad se pelliciunt. Hæc inimici nostri astutia, & in ruinæ nostræ studio pertinacia est: ut si senserit à facie colubri, quâ obicitur culpa mortalis, turbari animam, fugamque arripere: timorem pellat, illamque attrahere satagat, formicæ faciem induendo, cum proponit peccatum leve, & veniale: Patienter fert omnia, etsi laboret in exiguo: lucroque suo etiam permodico acquiescit. Sed ansam tandem opportunam nactus, in animam istam insilit, & mortem affert. Hæc S. Ephrem præclare docet, modum exponens, quo virtutibus egregiis præditi, per diaboli versutias, spiritualibus opibus spoliantur, & funditus pereunt. (a) „ Intro-
 „ ducit, inquit, quæ in morbis animi
 „ vi-

(a) *Serm. Ascetico & Exhortat.*
 Tom. 2.

„ videntur minima, quibus postea to-
 „ tam eorum naturam labefactat. La-
 „ queos in iis quæ in nobis gerun-
 „ tur (consuetudinibus nostris) con-
 „ stituit: quoniam ex consuetudine
 „ habitum nobis generat pestiferum,
 „ quo alas configimus, (virtutes dico,)
 „ in passione licet exigua, per assue-
 „ factionem. Neque solum alas ac
 „ pennas, sed & corpus ac animam
 „ damno ignominiaque afficimus.
 „ Acriter attendamus ad astutiam ejus:
 „ ne tamquam insipientibus nobis
 „ illudat. Caveamus ejus insidias,
 „ quoniam per eas adversum nos
 „ decertat: ne dum nos velut ex
 „ omni parte securos ducimus, ipse
 „ sibi ingrediendi locum inveniatur. Si
 „ enim tamquam leonem firmâ mu-
 „ rorum circummunitione illum ar-
 „ ceamus: tamquam canis efficitur,
 „ ut propter vilitatem eum minimè
 „ devitemus. Si ut canem excluda-
 „ mus: volucris instar, per fenestram
 „ ingreditur. Metuimus eum, dum
 „ aquilam se exhibet: & mox passer-
 „ culus

uæ pro-
 ut verif-
 contem-
 ensum,
 alâ ali-
 futili
 inimici
 studio
 cie co-
 rtalis,
 pere:
 ce fa-
 , cum
 niale:
 in ex-
 odico
 ppor-
 nsilit,
 hrem
 , quo
 iaboli
 olian-
 ntro-
 nimi
 , vi-
 ortat.

„ culus apparet. Ejicimus ut corvum,
 „ & velut apis infilit. Quod si his
 „ omnibus modis innotescat, culi-
 „ cem se fingit: ut in tantilla figu-
 „ ra non exiguum afferat damnum.,,
 Non poterat accuratius exprimi ver-
 sipellis inimici nostri sollicita fraus,
 atque avida sitis ruinæ nostræ. Non
 perdit locum aut tempus: figura quæ-
 libet, quantumvis vilis, & abjecta,
 illi cara est. Si nequeat ad mortale
 inducere: trahere studet ad venialia,
 etiam minima, spatiumque indulget,
 ut ex consuetudine, generetur habi-
 tus pestiferus, qui ducat ad malitiam
 graviolem. Hoc ipsum insinuat S.
 P. N. cum ait: (a) Inimicum nostrum
 suggerere, *quod ex se malum sit.* Si
 in hac suggestionem repellitur, saltem
 id quod avocet à bono, aut ad minus
 bonum impellat. Si neque hoc suc-
 cedit, submittit quod animam ipsam
 defatiget, angat, ac perturbet. Postulat
 ille multum: sed si modicum quid
 accipiat, acquiescit, neque de majori
 desperat.

(a) Reg. 5. ex poster de Discret.

desperat. Accipit, quod datur: & ad plura exstimulat. Denique si vincere nequit ut leo, ut aquila, ut corvus: canem se simulat, avem, passerem, culicem. Quosque à se avertebat per figuram colubri: allicit per viam planam & suavem culparum minimarum & vix perceptibilium, ut hac ratione securos reddat, & timorem eripiat.

Sed enim, inconsiderati illi ruinæ suæ indicia mox percipiunt manifesta. Languor enim orationis, siccitas cordis, oblivio rerum æternarum, contemptus culparum levium, cordis induratio, (a) aliaque his similia, præcedunt faciem Behemoth, signaque sunt serpentem stygium in proximo nidulari. Accedunt timores animi, remorsusque conscientiæ, quibus coluber ille dentes suos incipit ostentare. Cruciantur tepidi illi, qui neque Deo famulantur, neque mundo: dum utriusque stipendiis sese spoliant. Destituuntur enim vitæ hujus deliciis vetitis, neque admittere sibi audent æternas. Si circa
cogitationes

(a) Job 41. 15.

cogitationes carnales negligenter se
 habeant, dubitant de consensu. Si
 linguæ frænum laxent, torquentur à
 libertate verborum, ignari an fama
 proximi detractum sit graviter. Si
 indulserint: anxiantur, an hæc dege-
 neraverit in odium deliberatum. Ver-
 mis iste dies noctesque rodit viscera,
 ambulantque veluti inter dentes Be-
 hemoth, & jam jam deglutiendi ab
 illo, de quo scriptum est: (a) *Per-
 gyrum dentium ejus formido*. Tenta-
 tiones graviores his esse solent minoris
 periculi: attentionem enim tunc adhi-
 bent, & cautelam. Majoris periculi
 sunt leviores, ob incuriam: nam
 interea subeunt *dentes leonis interficientis
 animas*. Concludentes hoc Caput
 audiamus Chrysostrum de hac re. (b)
 „ Nullus, inquit, frivolâ se illa ratio-
 „ ne consoletur; quâ universa proter-
 „ vitas in animam inducitur. Illâ
 „ inquam ratione nullus utatur, dicens.
 „ Quid est hoc aut illud? Mille certè

„ hinc
 (a) *Job. 41. 5.* (b) *Homil. 87. in
 Matt.*

„ hinc mala oriuntur. Veterator enim
 „ malorum diabolus cum sit, magnâ
 „ malitiâ, multâ operâ, ingenti studio
 „ condescensioneque nonnulla, ad
 „ perditionem hominum utitur. A
 „ minimis enim plerumque incipit....
 „ Repellenda igitur malorum initia sunt.
 „ Nam etiamsi per hæc prima ad ma-
 „ jora non progredierentur peccata: non
 „ essent tamen hæc negligenda. Nunc
 „ verò per istam incuriam gradatim
 „ semper ascendunt: quapropter omni
 „ studio atque operâ funditus principia
 „ peccatorum sunt evertenda. Non
 „ enim vim delicti solam consideres,
 „ neque quia parvum sit cogites: sed
 „ illud præcipuè tene, quia si radicem
 „ non evulseris, magnum inde pecca-
 „ tum succrescet. Mirabile quiddam
 „ atque inauditum dicere audeo. Solet
 „ mihi nonnumquam videri, non tanto
 „ studio magna peccata esse evitanda,
 „ quanto parva & vilia. Illa enim ut
 „ aversemur, ipsa peccati natura effi-
 „ cit: hæc autem, hâc ipsâ re, quia
 „ parva sunt, desides reddunt: & dum

K

„ con-

enter se
 nsu. Si
 entur à
 an fame
 er. Si in
 ec dege-
 n. Ver-
 viscera,
 tes Be-
 endi ab
 (a) Per
 Tenta-
 minoris
 icadhi-
 periculi
 : nam
 ficientis
 Capue
 c re. (b)
 la ratio-
 proter-
 r. Illa
 dicens.
 le certè
 , hinc
 87. in

„ contemnuntur, non potest ad ex-
 „ pulsionem eorum animus generosè
 „ insurgere. Unde cito ex parvis
 „ maxima fiunt negligentia nostra.
 Hæc & plura Chrysostomus. Unde
 liquet, quotidianum hoc culparum
 venialium examen incipientibus maxi-
 mè convenire, ne rursus abeant
 retro.

C A P U T VIII.

*Qui proficiunt in virtute, & qui perfe-
 cti sunt, majore necessitate debent
 examinare indies, & corrigere
 peccata venialia.*

His qui puritatem conscientia
 sectantur, & de virtute in virtutem
 progredi satagunt, culparum etiam
 minimarum examen necessarium esse,
 haud multis opus est ut perspicuum
 fiat: quoniam non obscure id res ipsa
 involvit. Quid enim aliud est, seipsum
 perficere, & in virtutum palæstra fieri
 meliorem,